

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 14 grudnia 2017 r.

Poz. 8527

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR KN-I.4102.54.2017.17 WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 12 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania ulicy 30 Stycznia położonej w miejscowości Krajenka nazwy ks. Antoniego Januszewskiego

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 i z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy 30 Stycznia położonej w miejscowości **Krajenka** (gmina Krajenka) nadaje się nazwę **ks. Antoniego Januszewskiego**.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Wojewoda Wielkopolski
(-) Zbigniew Hoffmann

UZASADNIENIE

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (zwanej dalej: „ustawą”) obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku jednostki samorządu terytorialnego lub związku metropolitalnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1.

W związku z tym, że ustawa weszła w życie 2 września 2016 r. właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego utraciły z dniem 2 września br. kompetencje do dokonywania zmian nazw w oparciu o przepisy art. 6 ust. 1 niniejszej ustawy. Obowiązek nadania nazwy spoczywa w takim przypadku na wojewodzie.

Mając na uwadze, że wydanie zarządzenia zastępczego przez wojewodę wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (art. 6 ust. 3 ustawy), Wojewoda Wielkopolski pismem z 18 września 2017 r. znak: KN-I.4102.9.2017.21 wystąpił do Instytutu Pamięci

Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o wydanie stosownej opinii. Pismem z 3 listopada 2017 r. znak: BUW-940-234(7)/17 Dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa poinformował, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ulicy 30 Stycznia w miejscowości Krajenka jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy. Z dołączonej do ww. pisma noty historycznej wynika, że „dnia 30 stycznia 1945 r. nastąpiło wkroczenie jednostek Armii Czerwonej do miejscowości Krajenka – obecnie w woj. wielkopolskim. Zgodnie z propagandową praktyką władz komunistycznych wydarzenie to celebrowane było – niezgodnie z faktami historycznymi – jako dzień wyzwolenia” oraz powód do wyrażania wdzięczności społeczeństwa wobec Armii Czerwonej. Tymczasem wbrew nadziejom Polaków, oczekujących odbudowy wolnego kraju po likwidacji okupacji niemieckiej, Armia Czerwona w latach 1944-1945 r. stała się narzędziem ponownej aneksji niemal połowy terytorium RP do ZSRS, zniewolenia całej reszty kraju oraz budowy w nim systemu komunistycznego w pełni zależnego od władz w Moskwie. Zajęcie ziem polskich przez Armię Czerwoną zapoczątkowało zarazem nowy okres martyrologii narodu polskiego. (...) Stacjonowanie Armii Czerwonej/Sowieckiej w Polsce po 1944 r. uniemożliwiło odbudowę niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej i było podstawowym czynnikiem, który zapewnił funkcjonowanie państwa komunistycznego na ziemiach polskich objętych dominacją ZSRS. Waga tych faktów sprawia, iż przedmiotowa nazwa, honorująca moment wkroczenia Armii Czerwonej do wymienionej miejscowości, spełnia rolę daty symbolizującej komunizm”.

Nazwa ulicy 30 Stycznia nie została przez gminę zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej. Działający przy Wojewodzie Wielkopolskim Zespół do spraw wykonania ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (zwany dalej: „Zespołem”), przedłożył organowi nadzoru nowe propozycje nazwy ulicy. Wojewoda Wielkopolski biorąc pod uwagę propozycje przedstawione przez Zespół postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę ks. Antoniego Januszewskiego.

Ksiądz Antoni Wojciech Januszewski urodził się 2 lutego 1914 r. w Krajence. 11 listopada 1918 r. Polska odzyskała niepodległość. Na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego część ziem historycznej Krajny (rejon położony między Pomorzem a Wielkopolską) weszła w skład II Rzeczypospolitej. Niestety, Krajenska nie znalazła się w jej granicach. Przez pierwsze lata swego życia Antoni Januszewski uczęszczał do Niemieckiej Szkoły Powszechnej w Krajence. W 1924 r. wraz z całą rodziną wyjechał do Polski. Naukę kontynuował w Broniewie. W trakcie pobytu w Nakle należał m.in. do Solidacji Mariańskiej. W opiniach na jego temat można przeczytać, że "pod względem życia moralnego i religijnego mógłby być dla rówieśników tylko wzorem". W tym kontekście nie zaskakuje wybór jego dalszej drogi życiowej. 8 lipca 1933 r. Antoni Januszewski wstąpił do Seminarium Duchownego w Gnieźnie. Następnie od 1935 r. kontynuował naukę w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu. Poszczególne święcenia otrzymał w latach 1935-39. Po ukończeniu seminarium duchownego powołany został na wikariusza w parafii pw. św. Piotra i Pawła w Toruniu–Podgórzu. Po zajęciu miasta przez Niemców przystąpiono do tworzenia aparatu policyjnego, złożonego z miejscowych zaufanych volksdeutschów. Ta niemiecka organizacja, szczególnie zbrodnicza w tej części Polski, nosiła nazwę Selbstschutz. W dniach od 17 do 21 października, Wehrmacht, Gestapo oraz Selbstschutz zorganizowały w Toruniu łapankę. Celem byli wyłącznie Polacy w wieku powyżej 16 roku życia. Wśród pierwszych zatrzymanych był m.in. ks. Antoni Januszewski. Aresztowanych w Toruniu i jego okolicach mężczyzn przewieziono do Fortu VII. Tam przetrzymywano w przepelnionych i zawilgoconych celach. Obóz początkowo był pod jurysdykcją Wehrmachtu, a więźniowie kierowani byli do pracy przy odbudowie zniszczeń wojennych. Pod koniec października kontrolę nad Fortem przejął Selbstschutz. Skala terroru osiągnęła wówczas swoje apogeum. Rozpoczęły się też masowe rozstrzeliwania. Pierwsza grupa więźniów, licząca 130 osób, została przetransportowana do lasu na Barbarce 28 października i tam stracona. Wśród ofiar był ks. Antoni Januszewski z parafii na Podgórzu. Ksiądz Antoni Januszewski został zamordowany przez Niemców, bo był Polakiem, kapłanem, patriotą.

Sylwetka ks. Antoniego Januszewskiego zasługuje na wyeksponowanie poprzez nadanie ulicy nazwy ks. Antoniego Januszewskiego. Podkreślenia wymaga, że nazwa ulicy (ks. Antoniego Januszewskiego) nie narusza dyspozycji art. 1 ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE Niniejsze zarządzenie zastępcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.